

**სადოქტორო პროგრამა ფსიქოლოგიაში [PhD in Psychology]
[პიროვნებისა და კლინიკური ფსიქოლოგია]**

- 1. პროგრამის სახელწოდება:** პიროვნების და კლინიკური ფსიქოლოგია
- 2. პროგრამის ხელმძღვანელი:** მარინე ჩიტაშვილი, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სრული პროფესორი, (m.chitashvili@css.ge, marine.chitashvili@tsu.ge)
- 3. მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი/კვალიფიკაცია:**
ფსიქოლოგიის დოქტორი
PhD in Psychology
- 4. სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება:**

პროგრამის მიზნები:

პროგრამის მიზანია მეცნიერული ცოდნის შექმნა და გამოყენება ადამიანური პრობლემების (ტრავმა) შეფასების, გაგებისა და ინტერვენციის შესახებ.

საქართველოში ტრავმასთან დაკავშირებული აკადემიური კვლევები ნაკლებად მოიძებნება, თუმცა არსებობს მთელი რიგი სერვისების, რომლებიც მუშაობენ ტრავმირებულ ჯგუფებთან. მათი რაოდენობა ბოლო 20 წლის განმავლობაში საგრძნობლად გაიზარდა. პრაქტიკაში მუშაობისას, მათ მიერ ძირითადად გამოიყენება ასეთ სიტუაციებში აპრობირებული ტექნიკები მოკლევადიანი ტრენინგების კვალობაზე გადამზადებული პერსონალის მიერ, რაც სერიოზულად აყენებს კომპეტენციების საკითხს და უფრო მეტიც, პროფესიული ეთიკის საკითხს. პრობლემა რასაც ვაწყდებით ეს არის არა სისტემატური ცოდნა ქართულ ენაზე და შესაბამისად, სამუშაო ველის თავისებურებების სრულად იგნორირება. ცნობილია, რომ ნებისმიერი ფსიქოლოგიური შეფასება მოითხოვს ვალიდაციას.

სტანდარტულად კლინიკური ფსიქოლოგიის პროგრამები ორიენტირებულია ორ ძირითად მიზანზე: მოამზადოს პროფესიონალები, რომელთაც შეუძლიათ შექმნან ახალი ცოდნა დარგში და მოამზადოს ისინი, როგორც ლიდერები (სოციალური აქტორები), რომელთაც შეუძლიათ კრიტიკულ სიტუაციებში თავის თავზე აიღონ მენეჯერების ფუნქცია, რათა შექმნან და განავითარონ ახალი ინსტიტუტები ფსიქიკური ჯანმრთელობისა და მოქალაქეების ფსიქოლოგიური კარგად ყოფნისათვის (well-being).

საქართველოში არსებული სიტუაცია ფაქტობრივად ორი გადაუდებელი სასწავლო და კვლევითი ამოცანის გადაწყვეტას მოითხოვს. ესაა: ვალიდური საზომი

ინსტრუმენტების შექმნა ტრავმის შეფასებისა და დიაგნოსტიკისთვის, ასევე ინტერვენციების ინდივიდუალური და ჯგუფური ტექნიკების შემუშავება და სწავლება, ასევე კვლევითი საქმიანობა, რომელიც ერთი მხრივ, შეძლებს გამოყენებითი მიზნების შესატყვისი ვალიდური მასალის შექმნას და მეორე, - ახალი ცოდნის შექმნას ტრავმასთან დაკავშირებულ საკითხებზე.

ა) ცოდნა და გაცნობიერება

ეს პროგრამა პირველია საქართველოში, რომელიც უმაღლესი განათლების ახალი კანონის მოთხოვნების შესაბამისად იქმნება და კონცენტრირებას ახდენს ერთ თემაზე - ფსიქოლოგიური ტრავმა და სტრესი მრავალგანზომილებიანი და მულტიდისციპლინური ასპექტით. ამოვდივართ რა წინაპირობიდან, რომ აქ და ამჟამად არსებობს სოციალური გარემო ტრავმირებული ადამიანების დიდი ჯგუფების სახით, ფსიქოლოგები ვაცნობიერებთ იმ სისუსტეებს, რომელიც არის ქართულ ფსიქოლოგიურ სივრცეში ტრავმირებულ შერჩევასთან ინტერვენციების და პროგრამების შემუშავებისათვის.

სტრესსა და ტრავმასთან დაკავშირებული ფსიქოლოგიური კვლევები განსაკუთრებით პოპულარული ხდება ისეთი ახალი ფაქტორების წარმოჩენის კვალობაზე, როგორცაა ტერორიზმი, გლობალური დათბობა, სამხედრო კონფლიქტები, ომები, გენოციდი, სტიქიური უბედურებები და სხვა. კვლევითი პარადიგმის ცვლილება ტრავმის ცნების შესახებ პიროვნული გამოცდილებიდან სოციალურ ფენომენამდე ბოლო ოცი წლის განმავლობაში ხდებოდა. ახალი პარადიგმა გულისხმობს უფრო ფართო მიდგომას ვიდრე ეს ინდივიდის ან ჯგუფების ფსიქოთერაპიაა.

ფსიქოლოგიის ამ პროგრამის დამთავრების შემდეგ დოქტორანტს ექნება ცოდნა ტრავმის ფსიქოლოგიის, მიმდინარე აკადემიური და გამოყენებითი კვლევების საფუძველზე დაგროვილი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების და ახალი კვლევითი საკითხების აკადემიურ და გამოყენებითი ჭრილში შესწავლისათვის კვლევითი პროექტების შექმნისა და განხორციელების შესახებ. დოქტორანტს ექნება გაცნობიერებული ტრავმის ინტერდისციპლინური ბუნება და მისი სოციალური, კულტურული და ფსიქოლოგიური ასპექტები. შეეძლება სწორად დაგეგმოს კვლევითი სამუშაო და შეიტანოს ცვლილებები არსებულ ინტერვენციისა და შეფასების პროგრამებში

ბ) ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი:

ისე როგორც პიროვნების და კლინიკური ფსიქოლოგიის პროგრამების უმეტესობა ეს პროგრამაც ეფუძნება მეცნიერი-პრაქტიკოსის მოდელს და მიზნად ისახავს მოამზადოს მეცნიერი და პროფესიონალი პრაქტიკოსი, რომელსაც შეეძლება გააუმჯობესოს ცოდნა და გამოყენებითი საქმიანობა (პრაქტიკა) პროფესიული საქმიანობის სხვადასხვა სფეროში, როგორცაა უნივერსიტეტი, განათლებისა და ჯანდაცვის სისტემა და საზოგადოების სოციალური ცხოვრება მთლიანობაში.

ეს პროგრამა ორიენტირებულია შეამციროს ადამიანური რესურსების ნაკლებობა ტრავმასთან დაკავშირებული პრობლემების სფეროში მომუშავე მეცნიერი-პრაქტიკოსების და მოამზადოს ისინი პროფესიის თანამედროვე სტანდარტების მიხედვით.

დოქტორანტები წარსდგებიან საჯარო პრეზენტაციებით ჩატარებული კვლევების შესახებ; მოამზადებენ სასწავლო სალექციო კურსს ახალი მეთოდოლოგიების გამოყენებით.

დოქტორებს შეეძლებათ იმუშაონ როგორც ეთიკურმა პროფესიონალებმა სოციალური და ჯანდაცვის, განათლებისა და სოციალურად დაუცველ ჯგუფებში და სამსახურებში ფსიქოლოგიური და სოციალური რეაბილიტაციის საკითხებზე ფართო გაგებით - ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, თემის ორგანიზება, ახალი ინტერვენციების შემუშავება და ა.შ.

გ) დასკვნის უნარი

სწავლის დასრულების შემდეგ დოქტორები იქნებიან მონაცემებზე დაფუძნებული სოციალური კვლევის მეთოდოლოგიის ცოდნით აღჭურვილნი, რომელთაც თეორიული თუ პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების დროს, საკუთარი და სხვისი კვლევების გამოყენებისას შეეძლებათ არ დაუშვან მონაცემთა შეკრების, ანალიზის და ჭარბი, ზეგენერალიზებული დასკვნის სახით პრინციპული შეცდომა.

დ) კომუნიკაციის უნარი

დოქტორებს ექნებათ, აკადემიური და პროფესიულ დონეზე, ვერბალური და წერიტი კომუნიკაციის უნარი აუდიტორიის მოთხოვნების გათვალისწინებით. შეეძლებათ მუშაობა როგორც ინდივიდუალურ, ასევე ჯგუფურ დონეზე, როგორც პრაქტიკოსებს და ასევე ექნებათ უნარი საკუთარი კვლევისა და მუშაობის შედეგები წარმოადგინონ როგორც სამეცნიერო კონფერენციებზე, ასევე ფართო აუდიტორიისათვის.

ე) სწავლის უნარი

დოქტორანტებს ექნებათ საშუალება ცხოვრების განმავლობაში გაიღრმავონ ცოდნა კონკრეტული სამუშაოს სპეციფიკიდან გამომდინარე აკადემიურ და გამოყენებით სამეცნიერო და ინტერდისციპლინური მიმართულებებით. შეეძლებათ, სულ მცირე, ერთ უცხო ენაზე საკუთარი კვლევების პრეზენტირება, როგორც ვერბალური ასევე წერილობითი ფორმით [სტატიები, პოლიტიკის დოკუმენტების, გამოყენებითი სასწავლო მასალის და შეფასების დოკუმენტების ფორმატში]. შეეძლებათ მოძებნონ კავშირები სხვა დარგებთან და გამოყონ მათი კვალიფიკაციის ფარგლებში პრობლემურ საკითხებთან დაკავშირებული თემატიკა და აღიჭურვონ ცოდნით სხვა დარგებსა თუ საკუთარი დარგის ფარგლებში.

ვ) ღირებულებები

ამ პროგრამის ძირითადი ღირებულება არის მაღალკვალიფიციური და ეთიკური მეცნიერი - პროფესიონალების მომზადება, რომელთაც შეეძლებათ იმუშაონ სოციალურ და ჯანდაცვის სხვადასხვა სერვისში, როგორც სახელმწიფო, ასევე სამოქალაქო სექტორში, ადგილობრივ თუ საერთაშორისო ორგანიზაციებში და საკუთარი წვლილი შეიტანონ ტრავმის [იგულისხმება სხვადასხვა ტიპის ტრავმა] შეფასების, კვლევისა და ინტერვენციის დაგეგმვის საქმეში ფსიქოლოგიური [ინდივიდუალური და ჯგუფური], საგანმანათლებლო, ჯანმრთელობის დაცვის და სოციალური სერვისის სფეროებში. მათ შეეძლებათ მონაცემებზე დაყრდნობით შექმნან პრობლემური სიტუაციის შესატყვისი ახალი მიდგომები და იმუშაონ

როგორც ლიდერებმა პროგრამების განხორციელებისათვის. მათ ასევე შეეძლება საკუთარი საქმიანობა ხელმისაწვდომი გახადონ საჯარო გამოყენებისათვის.

კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

წარმოდგენილი პროგრამა პიროვნებისა და კლინიკურ ფსიქოლოგიაში ეფუძნება მეცნიერი-პროფესიონალის მოდელს და მიზნად ისახავს ახალი ცოდნის შექმნას ფსიქოლოგიური ტრავმის, სტრესის და მომიჯნავე სფეროებში ფსიქოტრავმის შესახებ და მომავალი ლიდერების მომზადებას, რომლებსაც შეეძლება იმუშაონ სხვადასხვა ინსტიტუტებში და განავითარონ ინოვაციები და მოძებნონ რაციონალური გადაწყვეტილებები კრიზისისა და მასთან დაკავშირებული შედეგების დასაძლევად.

ფსიქოლოგიაში პიროვნებისა და კლინიკური ფსიქოლოგიის მიმართულებით დოქტორის ხარისხის მქონეს შესაძლებლობა ექნება იმუშაოს სასწავლო და კვლევით დაწესებულებებში სპეციალობის მიხედვით. როგორც მაღალი კვალიფიკაციის სპეციალისტს, მას შეეძლება წარმართოს ფსიქოლოგიური მუშაობის პრაქტიკა, აგრეთვე, აწარმოოს კერძო, ლიცენზირებული პრაქტიკაც.

5. სადოქტორო პროგრამაზე მიღების წინაპირობები:

აპლიკანტი უნდა აკმაყოფილებდნენ შემდეგ მოთხოვნებს:

- ჰქონდეს მაგისტრის აკადემიურ ხარისხს ფსიქოლოგიაში
- ინგლისური ენის ცოდნა - **B2 დონე** - აპლიკანტმა უნდა ჩააბაროს მისაღები გამოცდა თსუ-ს ენების ცენტრში ან წარმოადგინოს ცოდნის დამადასტურებელი შესაბამისი საერთაშორისო სერთიფიკატი (TOEFL IBT 61, IELTS 5, ან რომელიმე სხვა საერთაშორისო ტესტი, იხ. თსუ-ს აკადემიური საბჭოს დადგენილება #25/2011 დოქტორანტურის მინიმალური სტანდარტის დამტკიცების შესახებ, დანართი #2). აპლიკანტებს, რომლებსაც განათლება მიღებული აქვთ საზღვარგარეთ (გავლილი აქვთ ინგლისურენოვანი პროგრამები) გამოცდის ჩაბარება ან სერთიფიკატის წარმოდგენა არ მოეთხოვებათ.
- მოტივაციის წერილი და გასაუბრება

მიღების პროცედურა:

აპლიკანტი მიიღება უნივერსიტეტის მიერ მოთხოვნილი დოქტორანტურაში ჩარიცხვის წესის შებამისად.

6. პროგრამის დიზაინი

სადოქტორო პროგრამისთვის კანონით განსაზღვრულია მინიმუმ 180 კრედიტის (ECTS) დაფარვა, რომლის ძირითადი ნაწილი სტუდენტს ენიჭება დამოუკიდებელი კვლევისთვის. მთლიანი პროგრამა გაყოფილია ორ კომპონენტად 1) სწავლება (45 ECTS), 2) კვლევა (135 ECTS). სასწავლო კურსები შედგება დარგის ძირითადი, საუნივერსიტეტო სავალდებულო და არჩევითი კურსებისაგან .

კვლევითი კომპონენტი მოიცავს 2 კოლოკვიუმს (თითოეული 20 კრედიტი) და საბოლოო ნაშრომის წარდგენას, დაცვას (95 კრედიტი), რაც საბოლოო ჯამში კვლევითი კომპონენტს წარმოადგენს 135 კრედიტის სახით.

სასწავლო კომპონენტი შედგება საუნივერსიტეტო სავალდებულო კურსებისაგან და ასევე, დარგისათვის აუცილებელი საუნივერსიტეტო არჩევითი და ფსიქოლოგიის სასწავლო საგნებისაგან, რომლებიც ფარავს, პიროვნებისა და კლინიკური ფსიქოლოგიის კონტექსტში, ტრავმის შესახებ არსებულ ცოდნას. ემსახურება სადოქტორო სწავლების ძირითად მოთხოვნას ჰყავდეს კარგად მომზადებული მეცნიერი-პროფესიონალი, რომელსაც შეეძლება ახალი ცოდნის შექმნა ფსიქოლოგიის მეცნიერებასა და პრაქტიკაში და ექნება ექსტენსიური და სიღრმისეული ცოდნა დისციპლინის.

კვლევითი კოლოკვიუმები [სულ 2, თითოეული 20 კრედიტი]. პირველი კოლოკვიუმი არის დასრულებული სადოქტორო დისერტაციის შესავალი, ლიტერატურის მიმოხილვა და კვლევითი დიზაინი, მეორე კოლოკვიუმი - კვლევითი ნაწილი, მონაცემების ანალიზი და პირველადი დასკვნები. კვლევითი კოლოკვიუმების ფორმატი არის სასემინარო ტიპის და დოქტორატებს აძლევს საშუალებას გაარკვიონ კონკრეტული ფენომენის კომპლექსური ხასიათი და გამოუმუშავდეთ კრიტიკული აზროვნების უნარი კვლევითი დიზაინისა და მეთოდოლოგიის გასავითარებლად, ასევე, ადეკვატურად უპასუხონ/ჩაერთონ თანამედროვე მიმდინარე დებატებში ტრავმასთან და კონკრეტულ აშლილობასთან მიმართებაში.

სასწავლო კომპონენტი

ძირითადი სავალდებულო კურსები, 45 კრედიტი:

- სწავლების თანამედროვე მეთოდები - 5 კრედიტი
- პროფესორის ასისტენტობა - 5 კრედიტი
- სადოქტორო სემინარი 15 კრედიტი
- სოციალურ მეცნიერებათა ფილოსოფია - 5 კრედიტი
- კვლევითი დიზაინი- სადოქტორო ნაშრომის პროექტი - 5 კრედიტი
- კვლევის მეთოდები და მონაცემთა ანალიზი - 5 კრედიტი

სავალდებულო - არჩევითი კურსები, მინიმუმ 5 კრედიტი:

- პიროვნების გაგება თანამედროვე სოციალურ კონტექსტში - 5 კრედიტი
- სემინარი ფსიქომეტრიკასა და კლინიკურ შეფასებაში - 5 კრედიტი
- ფსიქოლოგიური აზრის ისტორია და ცოდნის სისტემა- 5 კრედიტი

სტუდენტებს შეუძლიათ, საკვლევი თემის შესაბამისად, დამატებით აირჩიონ: საუნივერსიტეტო კურსები ან დისციპლინისთვის დამახასიათებელი სემინარები; ან საზღვარგარეთ აკრედიტებულ უმაღლეს სასწავლებელში მოსმენილი სადოქტორო კურსები.

საკვლევი თემატიკა:

ფსიქოლოგიური ტრავმა [ტრავმული გამოცდილება და სტრესი/ ტრავმა და დაძლევის სტრატეგიები / და ა.შ.]

- დიაგნოსტიკა
- ინტერვენცია/მკურნალობა
- შეფასება

პროგრამის სტრუქტურა (ცხრილი)

სასწავლო პროგრამა	სემესტრი	კრედიტი
ძირითადი სავალდებულო კურსები		45
კვლევითი დიზაინი- სადოქტორო ნაშრომის პროექტი	I - II	5
კვლევის მეთოდები და მონაცემთა ანალიზი	III – V	5
სოციალურ მეცნიერებათა ფილოსოფია	III – V	5
პროფესორის ასისტენტობა	V -VI	5
სწავლების თანამედროვე მეთოდები	IV - VI	5
სადოქტორო სემინარი	IV - VI	15
		40
დარგობრივი სავალდებულო- არჩევითი კურსები/სემინარები		5
ფსიქოლოგიური აზრის ისტორია და ცოდნის სისტემა	IV - VI	5
სემინარი ფსიქომეტრიკასა და კლინიკურ შეფასებაში	IV - VI	5
პიროვნების გაგება თანამედროვე სოციალურ კონტექსტში	IV - VI	5
კრედიტების საერთო რაოდენობა სასწავლო კომპონენტში		45
კვლევით კომპონენტში		135
სადოქტორო კოლოკვიუმი 1	II - III	20
სადოქტორო კოლოკვიუმი 2	V - VI	20

საბოლოო ნაშრომის დაცვა	VI - X	95
კრედიტების საერთო რაოდენობა		180

შეფასების წესი (ცხრილი)

საბოლოო ქულის ფორმირება ხორციელდება შემდეგი წესით:

ქულათა მაქსიმალური რაოდენობიდან	შეფასება	შეფასების კვალიფიკაცია	შეფასება GPA
91%–ზე მეტი	(A) „ფრიადი“	დადებითი	4.0
81 – 90%	(B) „ძალიან კარგი“	დადებითი	3.0
71– 80%	(C) „კარგი“	დადებითი	2.0
61 – 70%	(D) „დამაკმაყოფილებელი“	დადებითი	1.0
51 – 60%	(E) „საკმარისი“	დადებითი	0.5
41 – 50%	(FX) „ვერ ჩააბარა“	უარყოფითი	0.0
40% და ნაკლები	(F) „ჩაიჭრა“	უარყოფითი	0.0

FX შეფასების შემთხვევაში სტუდენტს ეძლევა გამოცდის ერთხელ გადაბარების უფლება, ხოლო F შეფასების შემთხვევაში სტუდენტმა კრედიტების მისაღებად კურსი თავიდან უნდა გაიაროს.

სადისერტაციო ნაშრომი ფასდება საუნივერსიტეტო სტანდარტის შესაბამისად.

ფრიადი (summa cum laude)	შესანიშნავი ნაშრომი – მაქსიმალური შეფასების 91% და მეტი
ძალიან კარგი (magna cum laude)	შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აღემატება – მაქსიმალური შეფასების 81-90%;
კარგი (cum laude)	შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს აღემატება – მაქსიმალური შეფასების 71-80%;
საშუალო (bene)	შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აკმაყოფილებს – მაქსიმალური შეფასების 61-70%;
დამაკმაყოფილებელი (rite)	შედეგი, რომელიც, ხარვეზების მიუხედავად, წაყენებულ მოთხოვნებს მაინც აკმაყოფილებს – მაქსიმალური შეფასების 51-60%;
არადამაკმაყოფილებელი (insufficienter)	შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს მნიშვნელოვანი ხარვეზების გამო ვერ აკმაყოფილებს – მაქსიმალური შეფასების 41-50%;
სრულიად არადამაკმაყოფილებელი	შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს

(sub omni canone)	სრულიად ვერ აკმაყოფილებს – მაქსიმალური შეფასების 40% და ნაკლები
-------------------	---

არადამაკმაყოფილებელი შეფასების შემთხვევაში, სტუდენტს ეძლევა ერთი წლის განმავლობაში გადამუშავებული დისერტაციის წარდგენის საშუალება. სრულიად არადამაკმაყოფილებელი შეფასების შემთხვევაში სტუდენტი კარგავს იგივე დისერტაციის წარდგენის უფლებას.

7. სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა

პროგრამის სტუდენტებს უფლება აქვთ ისარგებლონ სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის ბიბლიოთეკით, რომელიც გამიზნულია სპეციალურად სოციალური მეცნიერებებისთვის; მსგავსი ტიპის ბიბლიოთეკა მცირე რაოდენობით თუ მოიპოვება საქართველოში. აღნიშნული ბიბლიოთეკა გამოიყენება როგორც თსუ-ს სტუდენტების, ასევე აკადემიური პერსონალის მიერაც. პროგრამის სტუდენტებს ასევე უფლება აქვთ ისარგებლონ სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრის ბაზაზე არსებული კომპიუტერული ტექნიკით.

8. პროგრამაზე შესაძლებელია 10 დოქტორანტის მიღება

9. დანართის სახით იხილეთ პროგრამის ხელმძღვანელის ბიოგრაფიული მონაცემები (CV)

10. პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა

ფინანსური უზრუნველყოფა ხორციელდება თსუ-ს მიერ სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტისთვის გამოყოფილი ბიუჯეტიდან.

11. საკონტაქტო პირი:

მარინე ჩიტაშვილი, თსუ-ს სრული პროფესორი, პროგრამის ხელმძღვანელი (m.chitashvili@css.ge, marine.chitashvili@tsu.ge), 577450331